

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника»
Факультет філології
Кафедра журналістики

Холод О.М.
Русиняк А.І.
Шотурма Н.В.

Методичні рекомендації до проведення виробничої (асистентської)
практики
для студентів спеціальності «Журналістика та медіакомунікація»
освітній рівень «Магістр»

Івано-Франківськ – 2019

УДК 378.14:070
ББК 72.01
Р37

*Схвалено науково-методичною радою факультету філології
ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»
(протокол № 1 від 29.08.2019 р.)*

Укладачі:

Холод Олександр Михайлович - завідувач кафедри журналістики, доктор філологічних наук, доцент, академік Міжнародної академії наук педагогічної освіти
Русиняк Андрій Іванович – асистент, генеральний директор ТРК «РАЇ»
Шотурма Наталія Володимирівна – кандидат політичних наук, асистент

Рецензенти:

Лазарович О.М. – кандидат філологічних наук, доцент кафедри слов'янських мов, заступник декана Факультету філології із навчальної роботи ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Василишин Я.І. – завідувач відділом виробничої (навчальної) практики ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника»

Дебенко І.Б. – кандидат політичних наук, асистент, генеральний директор Івано-Франківського обласного телебачення «Галичина»

Н 31 Методичні рекомендації до проведення виробничої (асистентської) практики спеціальності «Журналістика та медіакомунікація» факультету філології кафедри журналістики / **Уклад.:** О.М.Холод, А.І.Русиняк, Н.В.Шотурма – Івано-Франківськ : ДВНЗ «Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника», 2019. – 17 с.

Методичні рекомендації до проведення виробничої (асистентської) практики студентів спеціальності 06 «Журналістика та медіакомунікація» факультету філології кафедри журналістики комплексно розкриває систему їхньої практичної підготовки згідно з освітньо-професійною програмою підготовки майбутніх журналістів освітнього рівня «Магістр». У ній описано передбачені навчальним планом вид практики, її зміст, мета, завдання, послідовність проведення та регламентована звітність за підсумками практик.

© О.М.Холод, А.І.Русиняк, Н.В.Шотурма, 2019
©ДВНЗ «Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника», 2019
© 2019

ЗМІСТ

I. Особливості асистентської (педагогічної) практики.....	4
II. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ. Організаційно-методична робота.....	7
III. Зміст практики.....	8
IV. Методичні рекомендації.....	9
V. Форми та методи контролю.....	10
VI. Звітність про практику.....	11
VII. Критерії оцінювання результатів навчальної практики студентів....	12
VIII. Питання до заліку.....	13
IX. Список рекомендованої літератури.....	16

I. Особливості асистентської (педагогічної) практики

Загальні положення

У системі підготовки викладача вищого навчального закладу важливе місце посідає асистентська практика. І це цілком закономірно, оскільки формування професійних якостей викладача важко уявити без чіткої й глибоко продуманої системи практичної підготовки.

Асистентська педагогічна практика є складовою частиною професійної підготовки спеціалістів на освітньому рівні «Магістр». Асистентська практика передбачена навчальним планом факультету філології кафедри журналістики на II курсі.

У процесі педагогічної практики закріплюються та поглиблюються теоретичні знання з фахових дисциплін методики вузівського викладання журналістичнознавчих дисциплін, набуті за час навчання в університеті, виробляються навички й уміння, необхідні в повсякденній педагогічній діяльності викладача вищого навчального закладу.

Організація й проведення педагогічної практики визначається «Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України», затвердженого наказом Міністерства освіти України від 8 квітня 1993 року № 93 та Методичними рекомендаціями по складанню програм практики студентів вищих навчальних закладів України (К., 1996).

Головне призначення педагогічної практики полягає у вирішенні протиріч, що виникають під час переходу студента у нову якість «викладача». Практика є сполучною ланкою між теоретичним навчанням та самостійною апробацією знань, тобто сприяє адаптації студентів-магістрантів до педагогічної діяльності у вищій школі. Однією з функцій педагогічної практики є її виховний характер. Це серйозна перевірка готовності сьогоденішнього магістранта бути викладачем журналістики у вищому навчальному закладі. Практика повинна бути комплексною. Це означає, що студенти-магістранти у процесі проходження практики виконують усі види та

функції професійної діяльності. Виходячи з цього, визначаються мета та завдання практики.

Метою педагогічної практики є практична реалізація професійних знань з методики викладання, педагогіки, психології, теорії журналістики, журналістичкознавства, педагогічної майстерності.

Завдання педагогічної практики:

- поглиблення й розширення теоретичних знань із спеціалізованих і психолого-педагогічних дисциплін, набутих студентами, застосування їх у вирішенні конкретних педагогічних завдань під час практики;

- формування у студентів-магістрантів психолого-педагогічних та методологічних умінь викладання відповідних навчальних дисциплін у системі вищої школи;

- вироблення умінь організації основних форм навчання у вищій школі, застосування традиційних та сучасних інноваційних технологій і методик навчання;

- формування умінь професійного та педагогічного спілкування зі студентською аудиторією;

- виховання у магістрантів досвіду викладацької роботи, морально-етичних якостей викладача вищої школи, індивідуального творчого стилю педагогічної діяльності, потреби в самоосвіті.

Асистентська виробнича практика є складовою частиною професійної підготовки фахівців за ОР «Магістр». Вона дозволяє студентам набути практичних навичок та досвіду викладацької роботи, необхідних для викладання дисципліни за профілем набутої спеціальності у вищих навчальних закладах після отримання ОР «Магістр». Асистентській практиці передують вивчення курсів з педагогіки вищої школи та методики викладання у вищих навчальних закладах.

Мета асистентської практики полягає у формуванні готовності магістрантів до викладацької діяльності у середніх спеціальних та вищих навчальних закладах.

Завдання асистентської практики:

- розвиток професійних умінь майбутнього викладача шляхом залучення його до виконання різних форм навчально-виховної роботи у ВНЗ;
- формування умінь щодо планування та організації навчально-методичної роботи викладача (у межах окремого заняття, теми, курсу):
 - ✓ уміння складати робочу програму з навчальних курсів;
 - ✓ уміння розробляти і проводити лекції та семінарські заняття;
 - ✓ уміння здійснювати контроль та облік знань студентів, ознайомитись з модульно-рейтинговою системою навчання;
 - ✓ вироблення умінь та навичок працювати з першоджерелами та науковою літературою, аналізувати та систематизувати наукову літературу під час підготовки до проведення занять;
 - ✓ уміння застосовувати в процесі навчання сучасні інформаційні технології, новітні методики викладання навчальних дисциплін, кращий педагогічний досвід;
 - ✓ формування готовності магістрантів до здійснення соціально-виховної роботи зі студентами та студентськими групами.

II. ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ. Організаційно-методична робота

Спостереження за виконанням викладачем-наставником різних видів навчальної роботи зі студентами-практикантами. Розроблення робочої програми з навчальної дисципліни, складання конспекту лекції, плану практичних занять, завдань для самостійної роботи. Проведення заняття відповідно до індивідуального плану. Проведення 1-2 позааудиторних занять із застосуванням інтерактивних форм навчання (круглий стіл; зустріч з фахівцями, обговорення актуальних проблем курсу). Участь магістрантів у засідання кафебри та роботі методичного та методологічного семінарів. Підготовка та аналіз матеріалів практики.

Підсумки виробничої асистентської практики обговорюються на засіданні кафебри журналістики. Загальна форма звітності студента за практику – це подання письмового звіту, конспект лекційних та практичних (семінарських) занять. Звіт з практики захищається студентом-практикантом при комісії, призначеній завідувачем кафебри, до складу якої входять факультетський керівник-методист практики та викладачі кафебри. Оцінка за практику вноситься в заліково-екзаменаційну відомість і в індивідуальний навчальний план (залікову книжку) студента.

п/п	Вид діяльності	Кількість балів
1.	Підготовка та проведення лекцій	20 балів
2.	Конспект лекції	10 балів
3.	Підготовка та проведення практичного заняття	20 балів
4.	Конспект практичного заняття	10 балів
5	Підготовка та проведення виховних заходів зі	10 балів

	студентами, робота помічника куратора	
6	Проведення позааудиторної роботи зі студентами за фахом	10 балів
7.	Конспект заходу з позааудиторної роботи форми	5 балів
8.	Звіт	10 балів
9.	Оформлення документації	5 балів
	Усього	100

III. Зміст практики

Базою проходження практики студентів-магістрантів є кафедра журналістики факультету філології.

Основні види робіт студентів-магістрантів під час практики:

- ознайомлення із плануванням та організацією навчального, наукового та методичного процесу на кафедрі (факультеті);
- відвідування лекційних, семінарських та практичних занять викладачів кафедри, за якою закріплений студент;
- участь у позанавчальних заходах кафедри (факультету), що проходять під час практики;
- розробка розгорнутого плану-конспекту лекції й підготовка її тексту;
- розробка конспектів практичного або семінарського заняття;
- підготовка графіку проведення залікових занять та інформування керівників практики;
- проведення двох (трьох) залікових практично-семінарських занять.

Зміст навчальної роботи студента-магістранта:

- ознайомлення зі специфікою діяльності вищого навчального закладу;
- вивчення групи студентів, ознайомлення з роботою викладачів кафедри та кураторів груп;

- планування навчально-виховного процесу та проведення занять і позааудиторних заходів із застосуванням різноманітних методів та прийомів (традиційних та інноваційних);

- відвідування та наступний аналіз занять та позааудиторних заходів;

- участь у роботі методичного об'єднання викладачів відповідної кафедри, у семінарах студентів-практикантів, у засіданні кафедри за результатами педагогічної практики, в підсумкових заходах з педагогічної практики.

Зміст позааудиторної роботи студента-практиканта:

- вивчення системи роботи куратора групи студентів, спрямованої на формування у студентів стійкого інтересу до навчання;

- оволодіння вміннями виховувати студентів на заняттях засобами навчальних дисциплін;

- опанування знаннями та оволодівання вміннями з питань підготовки та проведення позааудиторних заходів (організація та проведення бесід, конференцій, диспутів, вечорів, екскурсій; випуск газет, стіннівок).

Зміст дослідницької роботи студента-практиканта:

- вивчення наукової, навчальної та методичної літератури;

- наукові спостереження за навчально-виховним процесом у вищому навчальному закладі, узагальнення передового досвіду викладання журналістикознавчих дисциплін,

- проведення елементів експериментального дослідження.

IV. Методичні рекомендації

Напередодні практики проводиться настановча конференція збори магістрантів, завідувача кафедри, керівників практики. Керівниками

асистентської практики призначають провідних викладачів кафедри журналістики, які мають стаж роботи у вищому навчальному закладі. Вони спрямовують і контролюють роботу практикантів. Призначення керівників практики здійснюється наказом ректора університету.

У процесі практики питання організаційного, навчально-методичного і фахового характеру вирішуються з призначеним кафедрою керівником практики.

По завершенню проводиться підсумкова конференція, на якій практиканти звітують про результати своєї роботи.

Після завершення практики студенти-магістранти *мають вміти*:

- розробляти освітньо-кваліфікаційні характеристики, освітньо-професійні програми підготовки фахівців;
- працювати над створенням навчальних та робочих програм дисциплін;
- здійснювати підготовку та проведення основних видів навчальних занять: лекцій, практичних, семінарських і лабораторних занять;
- організовувати самостійну роботу студентів: виконання домашніх завдань, підготовку рефератів, курсових та дипломних робіт;
- проводити контроль за засвоєнням знань та здобутих вмінь і навичок;
- проводити позааудиторні заходи різних видів (бесіди, конференції, диспути, вечори, екскурсії, прес-тури; випуск газет, стіннівок).

V. Форми та методи контролю

До захисту практики допускаються студенти, які успішно виконали передбачені програмою завдання і подали відповідні документи. Захист практики приймає призначена завідувачем кафедри комісія у складі викладачів кафедри. Під час захисту виступають: студент, керівник практики, члени комісії. Форма контролю результатів практики – диференційований залік.

VI. Звітність про практику

По закінченні практики подати на кафедру журналістськими факультету філології до ____ грудня 20____ року зібрані у папку такі документи:

- детальний звіт,
- оформлений повністю щоденник,
- плани-конспекти двох проведених навчальних занять із стислим відгуком викладача,
- план-конспект позааудиторного заходу,
- текст надрукованої наукової статті,
- виготовлені наочні посібники.

VII. Критерії оцінювання результатів виробничої практики студентів

Зміст критеріїв оцінювання результатів практики:

А (відмінно)	Студент повністю виконав програму практики, вільно володіє знаннями та вміннями з фахових дисциплін, як теоретичної точки, так і практичного досвіду підготовки. Звітна документація практики оформлена належним чином, заходи, передбачені робочою програмою виконані повністю.
В (добре)	Студент повністю виконав програму виробничої практики, володіє фактичним матеріалом, з умінням застосовує його на практиці, проте припускається при цьому незначних неточностей, не завжди вміє робити висновки та узагальнення. Звітна документація практики оформлена належним чином, заходи, передбачені робочою програмою виконані повністю.
С (добре)	Студент повністю виконав програму виробничої практики, на достатньому рівні володіє практичним матеріалом; систематизує та узагальнює набуті знання; застосовує їх на практиці. Звітна документація практики оформлена належним чином, заходи, передбачені робочою програмою виконані повністю.
Д (задовільно)	Студент повністю виконав програму виробничої практики, розуміє матеріал лише на достатньому рівні, називаючи окремий факт або явище; частково систематизує та узагальнює набуті знання під час підготовки до лекційних та практичних занять. Звітна документація практики оформлена з огріхами, заходи, передбачені робочою програмою виконані повністю.
Е (задовільно)	Студент повністю виконав програму виробничої практики, розуміє матеріал лише на достатньому рівні, називаючи окремий факт або явище; частково систематизує та узагальнює набуті знання; застосовує їх на практиці, проте припускається неточностей при поданні фактів, не може обґрунтувати свої думки. Звітна документація практики оформлена з помилками та огріхами, заходи, передбачені робочою програмою виконані повністю, однак не своєчасно.
FX (незадовільно)	Студент не виконав програму виробничої практики, не підготував звітну документацію та не виконав завдання, передбачені робочою програмою практики.

VIII. Питання до заліку

1. Система, структура і функції вищої журналістської освіти в Україні.
2. Історія журналістської освіти. Моделі журналістської освіти у світі.
3. Поняття про процес навчання. Мета навчання. Суперечності навчання і професійного розвитку. Мета викладання у вищій школі. Критерії ефективності навчання.
4. Учасники навчального процесу. Викладач журналістики як педагогічна особистість. Типологія студентів ВНЗ.
5. Принципи навчання.
6. Зміст вищої освіти. Складові змісту вищої журналістської освіти.
7. Модель навчання й виховання журналіста у вищій школі.
8. Методи навчання. Методи навчання за джерелом знань (словесні, наочні, практичні), методи організації пізнавальної діяльності, методи стимулювання й мотивації навчальної роботи, методи за дидактичною метою, методи контролю і самоконтролю, засоби навчання.
9. Прийоми навчання. Засоби навчання. Технічні засоби навчання.
10. Методика викладання фахових дисциплін зі спеціальності «Журналістика». Предмет і завдання курсу. Закономірності викладання фахових дисциплін. Принципи викладання фахових дисциплін (загальнодидактичні, специфічні).
11. Нормативна документація в організації навчального процесу зі спеціальності «Журналістика».
12. Методичне забезпечення навчального процесу зі спеціальності «Журналістика». Нормативний і вибірковий компоненти змісту освіти, освітньо-професійна програма, навчальна програма, навчальна робоча програма, структура робочої програми, підручник, навчальний посібник, методичні рекомендації.

13. Викладач журналістики як педагогічна особистість.
14. Поняття про форму організації навчання. Класифікація організаційних форм навчання.
15. Академічна лекція в системі професійної підготовки майбутніх журналістів.
16. Дидактичні й методичні вимоги до академічної лекції. Види лекцій. Функції лекцій. Дидактичні принципи, що забезпечують успішність лекційного заняття.
17. Технологія підготовки академічної лекції. Структура лекційного заняття. Композиційна будова лекції. Типові недоліки в композиції лекції. Методи викладу навчальної інформації на лекційному занятті.
18. Підготовка викладача до лекції як до акту публічного виступу перед студентською аудиторією. Методика проведення лекції.
19. Нетрадиційні лекції: зміст, мета, методика проведення (проблемна лекція, лекція-діалог, лекція-візуалізація, лекція удвох, лекція-дискусія, лекція-ділова гра, лекція-конференція, лекція за опорним конспектом, інтерактивна лекція, лекція-анкета, лекція-консультація, лекція із заздалегідь запланованими помилками тощо).
20. Практичне заняття в системі форм навчання у вищій школі. Мета проведення практичних занять у вищій школі. Види практичних занять.
21. Семінар як основна форма занять для засвоєння лекційного матеріалу і обговорення питань, винесених на самостійне опрацювання, із фундаментальних журналістських дисциплін. Види семінарських занять. Функції семінарів. Типи семінарів для професійно орієнтовних дисциплін. Переваги й недоліки семінарських занять.
22. Методика підготовки і проведення семінарського заняття. Розробка плану семінару; інформування студентів про питання, що виносяться на обговорення; рекомендації щодо використання навчальної літератури. Організація проведення семінару: створення умов для дискусії, залучення до обговорення конкретного питання крім студента-доповідача інших студентів.

23. Практичне заняття. Мета проведення практичних занять. Структура практичного заняття. Загальні методичні вимоги до організації і проведення практичних занять з циклу професійно орієнтованих дисциплін. Різновиди практичних занять з фахових дисциплін спеціальності «Журналістика». Форми проведення практичних занять. Ситуаційні задачі на практичному занятті.

24. Ділові ігри в системі формування професійних якостей майбутніх журналістів. Різновиди ділових ігор. Етапи підготовки і проведення ділової гри. Інтелектуальні ігри.

25. Проблемні завдання як засіб формування професійних умінь майбутніх журналістів. Проблема. Проблемна ситуація. Проблемне завдання.

26. Інтерактивні методи навчання в системі фахової підготовки майбутніх журналістів.

27. Самостійна робота як форма організації навчальної діяльності студентів. Місце СРС в навчальному процесі ВНЗ. Види самостійної роботи з вивчення журналістичкознавчих дисциплін. Контроль за самостійною роботою студентів. Навчально-методичне забезпечення СРС.

28. Науково-дослідницька робота студентів у ВНЗ. Форми науково-дослідної роботи студентів.

29. Критерії визначення якості знань студентів. Форми контролю знань студентів. Мета і методика проведення заходів контролю на різних етапах навчання. Особливості проведення контролю в умовах КМСН.

30. Організація, керівництво і контроль індивідуальних завдань майбутніх журналістів. Види індивідуальних завдань.

31. Навчально-виробнича практика в системі підготовки журналіста. Види практик. Організація практики: керівник практики, програма практики, звітна документація.

32. Зміст, напрями, форми і методи виховної роботи зі студентами.

33. Сучасні освітні технології.

IX. Список рекомендованої літератури

1. Артемова Л. В. Педагогіка і методика вищої школи: інтерактивні технології в курсах навчальних дисциплін [Текст] : навч.-метод. посіб. / Л.В. Артемова. – К. : Кондор, 2008. – 272 с.
2. Білоус В. Т. Основи організації та методики викладання у вищій школі: Навчально-методичний посібник / В. Т. Білоус, Л. І. Горюнова, А.В. Цимбалюк, С. Я. Цимбалюк. – Ірпінь: Академія ДПС України, 2001. – 146 с.
3. Васківський Ю., Войтович Н., Палійчук А. Наскрізна програма і методичні поради щодо проходження навчально-ознайомлювальної, виробничої й переддипломної практики для студентів факультету журналістики. – Львів: ЛНУ, 2009 // Режим доступу: <http://www.lnu.edu.ua/faculty/jur/n8.htm>
4. Кудіна В. В. Педагогіка вищої школи / В. В. Кудіна, М. І. Соловей, Є. С. Спіцин. – 2-ге вид., допов. і переробл. – К.: Ленвіт, 2007. – 194 с.
5. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи (+Авторизований доступ) [Текст] : навч. посіб. / А. І. Кузьмінський. — 2-ге вид., стер. — К. : Знання, 2011. – 486 с.
6. Лозниця В. С. Психологія і педагогіка: основні положення [Текст] : навч. пос. / В. С. Лозниця. – К. : ЕксОб, 2001. – 304 с.
7. Мартиненко С. М. Загальна педагогіка (Авторизований доступ) [Текст]: Навч. посіб. / С. М. Мартиненко, Л. Л. Хоружа. – К. : МАУП, 2002. – 176 с.
8. Методичні рекомендації щодо структури, змісту та обсягів підручників і навчальних посібників для вищих навч. закладів і порядок надання навчальній літературі грифів Міністерства Освіти і Науки України [Текст] / Відпов. за вип. Кривошея А.Н. – К. : Знання, 2008. – 16 с.
9. Михайлин І. Л. Журналістська освіта і наука : підручник / І.Л. Михайлин. – Суми : Університетська книга, 2009. – 336 с.

10. Михайличенко О. В. Методика викладання суспільних дисциплін у вищій школі: навчальний посібник / О. В. Михайличенко. – Суми: СумДПУ, 2009. – 122 с.
11. Мойсеюк Н. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / Н. Мойсеюк. – 5-е вид., доп. і перероб. – К. : ВАТ Білоцерківська книжкова фабрика, 2007. – 656 с.
12. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі [Текст] : Навчальний посібник / В. М. Нагаєв. – К. : Центр учбової літератури, 2007. – 232 с.
13. Наскрізна програма практики студентів інституту журналістики КНУ// Режим доступу: http://journ.univ.kiev.ua/files/Naskrizna_programma.pdf
14. Орлова І. Педагогіка в інформаційному суспільстві [Текст] / І. Орлова // Освіта України. – 2008. – № 15.- 22 лютого. – С. 4.
15. Ортинський В. Л. Педагогіка вищої школи (+Авторизований доступ) [Текст] : навч. посіб. / В. Л. Ортинський. – К. : ЦУЛ, 2009. – 472 с.
16. Пальчевський С. С. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / С.С. Пальчевський. – К. : Каравела, 2007. – 576 с.
17. Педагогіка вищої школи [Текст] : Навчальний посібник / З.Н.Курлянд. – 3-є вид., перероб., доп. – К. : Знання, 2007. – 495 с.
18. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб. / З. Н. Курлянд, Р. І. Хмелюк, А.В. Семенова та ін.; За ред. З. Н. Курлянд. – К.: Знання, 2005. – 399 с.
19. Пермяков О. А. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / О. А. Пермяков, В.В. Морозов. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2010. – 171 с.
20. Туркот Т. І. Педагогіка вищої школи [Текст] : навч. посіб. / Т.І. Туркот. – К. : Кондор, 2011.
21. Фіцула М. М. Педагогіка вищої школи [Текст] : навч. посіб. / М.М. Фіцула. – 2-ге вид., доп. – К. : Академвидав, 2010.
22. Ягупов В. В. Педагогіка [Текст] : навч. посіб. / В. В. Ягупов. – К. : Либідь, 2003. – 560 с.